
I. TEMELJNI REZULTATI
ISTRAŽIVANJA
PODUZETNIŠTVA U
MEĐIMURJU

I. PODUZETNIŠTVO/TVRITKA I ZAPOSLENI*

Tablica 1.

Raspodjela poduzetnika prema tipu obrta/poduzetništva (%)

1. obrt	15,0
2. trgovačko društvo (d.o.o.; d.d.)	81,3
3. poljoprivredno poduzetništvo i ostalo	3,7

N = 213

Napomena: * Empirijsko istraživanje poduzetništva u Međimurju sastavni je dio projekta *Razvojni akteri i ekonomska modernizacija hrvatskoga društva*, kojega financira Ministarstvo znanosti i tehnologije Republike Hrvatske (voditelj projekta je dr. D. Čengić). ** Kako svi ispitanici nisu odgovorili na sva postavljena pitanja, moguće je da u nekim tablicama zbroj svih postotaka ne doseže 100%!

Tablica 2.

Raspodjela poduzetnika prema djelatnost obrta/poduzeća (%)

1. proizvodnja/prerađivačka industrija	24,9
2. građevinarstvo	15,5
3. trgovina i usluge	46,5
4. ostale djelatnosti	12,7

Tablica 3.

Godina početka stvarnog rada obrta/poduzeća (%)

	%	M	St. d.	Mode	Median
1. 1874-1990	33,2	1989	13,7	1992	1992
2. 1991-2002	66,8				

Tablica 4.

Glavni izvori financiranja u početku poslovanja obrta/poduzeća (%)

Rang	Da	Ne
1. vlastita ušteđevina	62,0	35,2
2. posuđeni novac od obitelji/blizih rođaka	30,5	67,1
3. krediti poslovnih banaka/financijskih institucija	26,8	70,9
4. novac posuđen od prijatelja	6,6	91,1
5. novac drugih privatnih osoba/investitora	5,6	92,0
6. nešto drugo	4,7	93,0
7. krediti gradova/županija za malo gospodarstvo	1,4	95,8
8. kredit Hrvatskog zavoda za zapošljavanje	0,5	97,2
* ova tvrtka nije obrt/malo poduzeće	2,8	94,8

Tablica 5.

Broj zaposlenih radnika uključujući i vlasnike obrta/poduzeća (%)

	%	M	St. d.	Mode	Median
1. od 1 do 10 radnika	56,4	41,5	122,2	3,0	10,0
2. od 11 do 49 radnika	31,8				
3. 50 radnika i više	11,8				
Minimum = 1, maximum = 1.028					

Tablica 6.

Sadašnja vlasnička struktura obrta/poduzeća (%)

1. vlasništvo pojedinca	44,1
2. vlasništvo više pojedinaca iz obitelji	24,9
3. ostalo (suvlasništvo, menadžeri)	31,0

Tablica 7.

Raspodjela poduzetnika prema iskustvu rada u inozemstvu dužem od godinu dana? (%)

1. da	13,2
2. ne	85,4
3. nešto drugo	1,4

Tablica 8.

Percepcija poslovanja u zadnje tri godine (%)

1. poslovanje s gubicima/uz pokrivanje troškova	34,4
2. poslovanje s dobiti do 5%	38,3
3. poslovanje s dobiti od 5% i više	26,8
4. nešto drugo	0,5

Tablica 9.

Udio obiteljske radne snage u obrtu/poduzeću bez obzira jesu li prijavljeni ili ne (%)

1. radi nekoliko članova obitelji	62,0
2. ne radi nitko osim vlasnika/menadžera	38,0

Tablica 10.

Broj zaposlenih članova obitelji u sadašnjem obrtu/poduzeću (%)

	%	M	St. d.	Mode	Median
1. 1 do 2 člana	74,8	1,9	1,1	1,0	2,0
2. 3 do 5 članova	25,2				

Napomena: Podatke u svezi zapošljavanja članova obitelji dalo je 62% ispitanika!

Tablica 11.

Tip poduzeća/institucije rada prije sadašnjeg obrta/poduzeća (%)

1. zaposlen u obrtu/poduzeću	30,2
2. zaposlen u državnom poduzeću/instituciji	50,9
3. ostalo	18,9

Tablica 12.

Postojanje ne/poduzetničke tradicije u obitelji (%)

1. bez posebne poduzetničke tradicije	69,5
2. da, moj otac/majka je (bio) obrtnik/poduzetnik	23,0
3. da, moj brat/sestra je (bio) obrtnik/poduzetnik	4,7

Tablica 13.

Glavni poslovi vlasnika/menadžera u obrtu/poduzeću (%)

1. radi sve poslove - prema potrebama	50,2
2. vodi posao i neposredno rukovodi ljudima	36,6
3. nešto drugo	13,2

Tablica 14.

Percepcija unutarnjih činitelja koji određuju poslovni uspjeh obrta/poduzeća? (%)

Rang/Činitelj	Posve nevažno	Nevažno	Ni nevažno ni važno	Važno	Vrlo važno	M
1. visoki troškovi rada (bruto plaće)	5,2	6,1	14,1	33,3	38,5	4,0
2. loša prodaja/marketing proizvoda	17,4	11,3	13,1	32,4	23,0	3,3
3. nedovoljno kvalificirani radnici	17,8	12,7	21,1	24,4	21,1	3,2
3. manjak vremena za rukovođenje	16,9	13,6	19,2	31,0	17,4	3,2
4. manjak prostora	19,2	16,4	18,8	26,8	17,4	3,1

Tablica 14.
(nastavak)

Rang/Činitelj	Posve nevažno	Nevažno	Ni nevažno ni važno	Važno	Vrlo važno	M
5. zastarjela oprema/strojevi	25,4	12,2	21,1	17,8	21,1	3,0
5. slabo korištenje računala u poslovanju	18,8	14,6	23,0	24,4	16,4	3,0
5. manjak tehničkih kapaciteta	17,8	14,1	28,2	24,9	12,7	3,0
6. manjak prilika za izobrazbu	21,1	12,7	29,1	22,5	12,2	2,9
7. visoki troškovi otkaza radnoj snazi	35,2	18,3	16,9	10,3	16,0	2,5
8. loši odnosi s radnicima	40,4	13,1	16,4	14,6	10,3	2,4
9. manjak obiteljske radne snage	46,9	15,0	14,6	10,3	9,9	2,2

Tablica 15.
Percepcija motiva za osnivanje sadašnjeg obrta/poduzeća (%)

Rang/Motivi	Posve nevažno	Nevažno	Ni nevažno ni važno	Važno	Vrlo važno	M
1. htjeli ste iskoristiti osobna znanja i sposobnosti	4,2	3,3	6,6	33,3	50,7	4,2
2. htjeli ste tako ostvariti svoje ideje/zamisli	5,6	5,2	9,4	24,9	51,6	4,1
3. htjeli ste biti svoj "gazda"	19,7	10,3	17,8	19,2	30,0	3,3
3. htjeli ste izazovan/netipičan posao	18,3	7,5	25,4	18,3	25,8	3,3
4. htjeli ste voditi ljude ka pravim ciljevima	15,0	12,2	28,6	22,5	18,8	3,2
5. jedino ste tako mogli zaraditi za život	26,8	8,9	16,4	20,2	24,9	3,1
6. htjeli ste zaraditi mnogo novca za svoju obitelj	17,4	9,4	39,0	19,7	11,3	3,0
7. htjeli ste kao poduzetnik steći određeni ugled	24,4	13,6	32,9	15,0	9,9	2,7
8. htjeli ste nastaviti obiteljsku tradiciju	67,1	9,9	5,2	6,1	8,0	1,7

Tablica 16.

Percepcija odabranih obilježja i vrijednosti pojedinaca i institucija u lokalnoj sredini (%)

<i>1. Što najbolje opisuje politiku u sredini u kojoj živite:</i>							
nepoštena	1	2	3	4	5	poštena	M
	15,0	14,1	49,8	14,1	6,1		2,8
<i>2. Neki kažu da ljudima treba vjerovati, drugi kažu da ne...</i>							
ne treba vjerovati	1	2	3	4	5	treba vjerovati	M
	6,1	9,9	37,6	28,6	17,4		3,4
<i>3. Ljudi u mom gradu poštuju zakone, čak i prometne.</i>							
uopće ne poštuju	1	2	3	4	5	poštuju u potpunosti	M
	8,0	11,3	54,0	21,1	5,2		3,0
<i>4. Policija bi trebala imati šire ovlasti.</i>							
uopće se ne slažem	1	2	3	4	5	potpuno se slažem	M
	26,8	15,0	36,2	8,9	12,7		2,7
<i>5. Moji znanci ne prijavljuju sve prihode poreznoj upravi.</i>							
uopće se ne slažem	1	2	3	4	5	potpuno se slažem	M
	22,1	14,1	34,3	13,1	15,5		2,9

Tablica 17.

Dominantni tip uposlene radne snage u obrtima/poduzećima (%)

1. radnici sa srednjom stručnom spremom	70,0
2. visokokvalificirani radnici	11,4
3. radnici s višom stručnom spremom/fakultetskom naobrazbom	11,3
4. nešto drugo	7,3

Tablica 18.

Procjena funkcionalnih znanja potrebnih za vođenje obrta/poduzeća uz pomoć školskih ocjena od 1 do 5 (%)

Rang/Funkcionalna područja	1	2	3	4	5	M
1. prodaja/marketing	0,9	1,4	25,4	50,7	21,1	3,9
2. znanja i vještine rukovođenja/menadžmenta	0,5	2,8	28,6	48,4	18,8	3,8
3. tehničko/tehnološka znanja	3,3	8,0	27,7	37,1	22,1	3,7
4. financije i upravljanje ulaganjima	1,9	10,3	35,2	35,7	16,0	3,5
5. korištenje računala	9,4	19,2	30,5	24,4	15,5	3,2
5. poslovi izvoza i uvoza	12,2	16,4	26,8	26,8	15,5	3,2
6. računovodstvo	3,8	12,7	52,1	25,8	5,2	3,1
7. pravo i pravni propisi	9,9	24,4	44,1	16,4	3,8	2,8

II. RAZVOJNI POTENCIJAL OBRTA/PODUZEĆA

Tablica 19.

Stupanj iskorištenosti ukupnih radnih i tehničkih kapaciteta (%)

	%	M	St. d.	Mode	Median
1. do 50%	22,9	71,4	20,4	80,0	75,0
2. 51% do 75%	30,0				
3. 76% do 100%	47,1				

Tablica 20.

Poslovne investicije u zadnje tri godine (%)

1. nisu imali poslovne investicije	30,0
2. imali su određene poslovne investicije	69,0

Tablica 21.

Vrijednost investicija iz zadnje tri godine kod onih koji su ih imali (u kunama) (%)

	%	M	St. d.	Mode	Median
1. do 400.000,00 kn	40,3	1.665.634,00	2.864.172,00	500.000,00	500.000,00
2. od 400.001,00 do 2.000.000,00	39,6				
3. od 2.000.001,00 do 18.000.000,00	27,6				

Tablica 22.

Percepcija kretanja ključnih dimenzija poslovanja u idućih godinu dana (%)

	Smanjit će se	Ostat će isti	Povećat će se	M
1. broj Vaših proizvoda/usluga na tržištu	4,7	34,3	60,1	2,5
2. ulaganja u poduzeće	10,3	38,5	50,2	2,4
3. dobit/dohodak	16,0	40,4	42,7	2,3
3. broj zaposlenih	12,7	45,1	41,8	2,3

Tablica 23.

Raspodjela poduzetnika prema novim ulaganjima u skorju budućnosti (%)

1. idu u nova ulaganja	55,9
2. ne idu u nova ulaganja u sljedećih godinu dana	37,6

Tablica 24.

Vrijednost budućih ulaganja (kunama) (%)

	%	M	St. d.	Mode	Median
1. do 400.000,00 kn	43,5	1.636.948,00	2.977.129,00	1.000.000,00	500.000,00
2. od 400.001,00 do 2.000.000,00	38,2				
3. od 2.000.001,00 do 20.000.000,00	18,3				

N = 115 ili 54%

Tablica 25.

Namjena planiranih ulaganja (%)

Rang/Namjena ulaganja	Da	Ne
1. u radne strojeve, opremu, alate	45,1	54,0
2. u građevinske objekte	28,6	70,4
3. u obrtna sredstva	22,5	76,5
4. u istraživanje i razvoj novih proizvoda	10,3	88,7
5. u zemljište	8,9	90,1
6. u osnivačka ulaganja (dozvole, investicijski projekti, i slično)	2,3	96,7
7. u nešto drugo	1,9	97,2
<i>* ne idemo u nove investicije u idućih godinu dana</i>	28,6	70,4

Tablica 26.

Financijski izvori za buduća ulaganja (%)

Rang/Izvori za ulaganja	Da	Ne
1. krediti od banaka u zemlji	58,7	41,3
2. buduća ulaganja financiramo iz svojih sredstava	31,9	68,1
3. ulaganja poslovnih partnera iz inozemstva	7,5	92,5
4. krediti privatnih osoba	4,7	95,3
5. krediti od poslovnih partnera (obrnika, poduzeća)	2,3	97,7
5. ulaganja poslovnih partnera iz zemlje	2,3	97,7
6. nešto drugo	0,9	99,1
<i>* ne idemo u nove investicije</i>	28,2	71,8

Tablica 27.

Percepcija ključnih činitelja važnih za uspjeh i napredovanje u lokalnoj sredini (%)

Rang/Činitelji uspjeha	Posve nevažno	1	2	3	4	5	Vrlo važno	M
1. snalažljivost		1,4	1,4	9,4	32,9	54,9		4,4
2. znanje i stručnost		1,9	4,2	16,0	31,9	45,5		4,1
3. novac		3,8	3,8	21,1	30,5	40,4		4,0
4. poštenje, zalaganje i korektnost		6,1	7,5	13,1	31,0	42,3		3,9
5. sretan stjecaj okolnosti		3,8	12,7	34,7	26,3	22,1		3,5
6. osobne i obiteljske veze/poznanstva		8,9	12,2	27,7	29,1	20,7		3,4
7. stranačka i politička pripadnost		27,2	19,7	24,4	16,4	11,3		2,6
8. bezobzirnost		36,2	22,5	20,7	11,7	7,5		2,3

Napomena: Ispitanici su činitelje uspjeha/napredovanja ocjenjivali uz pomoć ljestvice, kojoj najmanja vrijednost (= 1) označava najmanji stupanj važnosti činitelja, a najveća vrijednost (= 5) označava najveći stupanj važnosti toga činitelja.

Tablica 28.

Primarna tržišta za prodaju proizvoda/usluga (%)

1. lokalno tržište (mjesto boravka, županija)	32,4
2. regionalno tržište (nekoliko županija)	28,6
3. cijela zemlja	29,6
4. inozemstvo	9,4

Tablica 29.

Raspodjela obrta/poduzeća prema udjelima domaćeg/inozemnog tržišta u ukupnom prometu u zadnjih godinu dana (%)

Domaće tržište	%	M	Mode	Median	Inozemno tržište	%	M	Mode	Median
1. od 8% do 99%	32,2	89,9	100,0	100,0	1. do 5%	26,5	32,2	5,0	20,0
2. 100%	66,2				2. 6% do 25%	26,4			
					3. 26% do 50%	19,2			
					4. 51% do 100%	27,9			
* N = 208 ili 97,7%					* N = 68 ili 31,9%				

Tablica 30.

Procjena jačine konkurencije na primarnom tržištu (%)

1. konkurencija gotovo da i ne postoji	16,4
2. konkurencija je vrlo izražena	83,6

Tablica 31.

Broj konkurenata na primarnom tržištu

	%	M	Mode	Median
1. do 5 konkurenata	32,4	70,1	10,0	10,0
2. 6 do 10 konkurenata	30,7			
3. 11 i više konkurenata	36,9			

N = 111 ili 52,1%; Minimum = 1, maximum = 5.500

Tablica 32.

Percepcija prisutnosti sljedećih obilježja u lokalnih poduzetnika

Rang/Obilježje	Nimalo	1	2	3	4	5	Vrlo mnogo	M
1. radišnost		0,9	1,9	12,7	32,4	50,7		4,3
2. inteligencija (pamet)		1,4	5,6	33,8	41,3	15,5		3,6
2. unapređivanje gospodarstva		2,8	6,1	33,3	42,3	14,1		3,6
3. političke veze		12,7	14,1	34,3	23,0	14,1		3,1
4. iskorištavanje drugih		17,4	28,2	30,5	13,6	8,5		2,7
5. nepoštenje		21,6	31,0	31,5	8,9	5,2		2,4

Tablica 33.

Tipovi najjačih konkurenata anketiranih poduzetnika (%)

Rang	Da	Ne
1. mali i srednji obrti/poduzeća	57,7	42,3
2. velika domaća poduzeća	31,5	68,5
3. velika međunarodna poduzeća/internacionalne kompanije	30,5	69,5
4. netko drugi	8,0	92,0
5. u našoj djelatnosti konkurencija nije izrazita	4,7	95,3

Tablica 34.

Percepcija institucionalnih činitelja koji određuju poslovni uspjeh obrta/poduzeća (%)

Rang/Činitelji	Posve nevažno	Nevažno	Ni nevažno ni važno	Važno	Vrlo važno	M
1. neučinkoviti sudovi	8,9	7,5	10,3	18,8	53,5	4,0
2. snažna konkurencija	5,2	5,2	19,2	32,9	36,6	3,9
3. spora birokracija	9,9	9,4	19,7	21,6	39,0	3,7
4. manjak financijskih informacija	4,2	9,4	29,6	34,7	20,7	3,6
5. manjak prodajnih/tržišnih informacija	11,3	12,7	25,8	33,3	15,0	3,3

Tablica 34.
(nastavak)

Rang/Činitelji	Posve nevažno	Nevažno	Ni nevažno ni važno	Važno	Vrlo važno	M
6. sporo dobivanje dozvola i potvrda	16,0	14,6	20,2	24,9	23,9	3,2
6. računovodstveni standardi	10,8	12,7	39,0	23,9	12,7	3,2
7. nedostatak javnih službi/centara za pomoć obrtnicima/poduzetnicima	16,0	18,3	22,5	19,2	22,1	3,1
7. nužnost dobivanja certifikata kvalitete	16,9	14,1	29,6	18,3	19,2	3,1
8. propisi u vezi javnih nabavki	17,4	16,0	31,0	22,5	11,3	2,9
9. propisi u vezi zaštite okoliša	20,7	23,0	32,4	15,5	7,5	2,6
10. nužnost podmićivanja službenih osoba	30,0	22,5	23,0	16,0	7,0	2,5

Tablica 35.
Dominantni tip kupaca/potrošača anketiranih poduzetnika (%)

1. privatna poduzeća	47,9
2. građani	40,8
3. i građani i privatna poduzeća	11,3

Tablica 36.
Percepcija financijskih činitelja koji određuju poslovni uspjeh obrta/poduzeća? (%)

Rang/Činitelji	Posve nevažno	Nevažno	Ni nevažno ni važno	Važno	Vrlo važno	M
1. manjak poreznih olakšica za ulaganja	3,8	4,2	8,0	27,7	54,9	4,3
2. visoki troškovi osiguranja kredita	7,0	3,3	12,2	25,8	51,2	4,1
2. visoke pristojbe banaka za njihove usluge	3,8	4,7	15,0	28,6	47,4	4,1
3. manjak novca za tekuće poslovanje	5,2	6,6	17,8	25,4	45,1	4,0
4. nevoljkost banaka da financiraju obrtnike/poduzetnike	8,0	7,5	11,7	26,8	45,1	3,9
4. manjak kapitala za ulaganja	6,6	8,9	14,6	25,4	43,7	3,9
5. spor proces dobivanja kredita	8,5	9,4	23,0	21,6	36,2	3,7
6. bankovna birokracija	9,4	8,9	20,7	29,1	30,0	3,6
7. veliki troškovi uzetih kredita	19,7	4,7	16,0	24,4	34,7	3,5
8. visoki troškovi izrade poslovnog plana	12,7	11,3	25,8	19,2	29,6	3,4
9. manjak partnera za kupnju dionica Vašeg poduzeća	57,7	15,0	15,0	4,2	3,8	1,7

Tablica 37.

Pripadnost različitim udruženjima i dobrovoljnim organizacijama (%)

Rang	Da	Ne
1. sportski ili rekreacijski klubovi	50,2	47,4
2. profesionalna i strukovna udruženja	40,8	56,8
3. crkvene ili vjerske organizacije	16,9	80,8
4. dobrotvorne organizacije	16,4	81,2
5. političke stranke	14,6	83,1
6. umjetnička, glazbena ili obrazovna društva	9,4	88,3
7. ekološke grupe i udruge	5,2	92,5

III. SURADNJA S INOZEMNIM OBRTIMA/PODUZEĆIMA

Tablica 38.

Oblici suradnje s inozemnim partnerima? (%)

1. kao samostalni izvoznik (direktni partner inozemnim tvrtkama i podugovaratelj u zemlji radi izvoza)	28,6
2. nešto drugo	6,6
3. nije izvoznik	57,7

Tablica 39.

Zemlje u koje najčešće izvoze anketirani poduzetnici (apsolutne brojke)

1. Njemačka	26
2. Slovenija	19
3. Austrija	17
4. Bosna i Hercegovina	14
5. Italija	11
6. Mađarska, Nizozemska, V. Britanija, Poljska, Francuska, Slovačka, Češka, Belgija, Jugoslavija, Kina, SAD	1-3

Tablica 40.

Glavni inozemni poslovni partneri (%)

Rang	Da	Ne
1. mala i srednja poduzeća	24,4	64,3
2. velike nacionalne kompanije (djeluju samo u toj zemlji)	5,2	83,6
3. velike multinacionalne kompanije (djeluju širom svijeta)	3,8	85,0
4. obrtnici	0,9	87,8
<i>* ne izvozimo naše proizvode/usluge</i>	<i>57,7</i>	<i>31,0</i>

Tablica 41.

Raspodjela poduzetnika prema planovima za izvoz u iduće tri godine? (%)

1. imaju takve planove	25,8
2. nisu im potrebni izvozni poslovi	38,0
3. nešto drugo	8,0

Tablica 42.

Hoće li u iduće tri godine neka inozemna tvrtka ulagati značajnije u obrt/poduzeće radi... (%)

A. zajedničkog poslovanja u Hrvatskoj		B. zajedničkog poslovanja izvan Hrvatske	
1. da	18,3	1. da	12,7
2. ne	76,1	2. ne	81,2

IV. DRŽAVA I PODUZETNICI

Tablica 43.

Percepcija nekih mišljenja o odnosu države i tržišta (%)

Rang	Uopće se ne slažem						Potpuno se slažem	M
		1	2	3	4	5		
1.	banke moraju biti potpuno neovisne	1,9	4,7	13,1	19,7	59,6	4,3	
2.	gotovo sva poduzeća valja privatizirati	11,3	7,5	19,7	21,6	39,0	3,7	
3.	država mora kontrolirati cijene	33,3	18,8	23,9	12,7	8,9	2,4	
4.	neuspješna poduzeća koja zapošljavaju velik broj radnika ne treba zatvarati, već im treba financijski pomagati	51,6	13,1	17,8	4,7	10,3	2,1	
4.	menadžeri velikih poduzeća moraju biti u dobrim odnosima s ljudima iz vlade/vlasti	48,4	13,1	23,0	9,4	5,2	2,1	
5.	stranka kojoj je povjerena vlast u zemlji ima puno pravo odlučivati o tome što je dobro, a što nije dobro u gospodarstvu	58,2	11,7	16,4	5,2	7,0	1,9	
6.	država treba imenovati menadžere u velikim poduzećima	66,2	10,8	12,2	4,2	5,2	1,7	

Tablica 44.

Percepcija mjera za relativno brzo povećanje broja zaposlenih u obrtu/poduzeću? (%)

Rang/Mjere	Da	Ne
1. postići bržu naplatu potraživanja od kupaca/partnera	56,3	43,7
2. kreditirati s nižim kamatnim stopama	51,6	48,4
3. dati porezne olakšice poduzetnicima	46,0	54,0
4. osigurati jednokratnu financijsku pomoć države za nova radna mjesta	21,6	78,4
5. brže odobravati investicijske kredite u bankama	14,1	85,9
6. sklopiti ugovore o suradnji s domaćim tvrtkama	13,1	86,9
7. lakše dobivati garancije po kreditima	12,2	87,8
8. financijski poticati izvoz u inozemstvo	10,8	89,2
9. sklopiti ugovore o suradnji s inozemnim tvrtkama	10,3	89,7
10. osigurati jeftinu komunalnu infrastrukturu	9,4	90,6
11. osigurati dugoročni najam nekretnina u vlasništvu države	3,3	96,7
<i>* ne razmišljamo o većem broju radnika</i>	<i>10,3</i>	<i>89,7</i>

Tablica 45.

Percepcija vanjskih činitelja koji određuju poslovni uspjeh obrta/poduzeća? (%)

Rang/Činitelji	Posve nevažno	Nevažno	Ni nevažno ni važno	Važno	Vrlo važno	M
1. neplaćanja za prodane proizvode/usluge	3,8	4,2	6,1	23,5	60,1	4,3
2. nelojalna konkurencija/siva ekonomija	4,2	2,8	16,4	23,9	50,7	4,1
2. visoki porezi na dohodak	1,9	4,7	16,0	28,2	46,9	4,1
3. visoki porezi na dobit	3,3	4,2	20,2	27,7	43,2	4,0
4. visoki troškovi zdravstvenog osiguranja	4,2	7,5	26,8	29,1	31,5	3,8
5. visoki troškovi mirovinskog osiguranja	6,6	9,9	31,0	26,8	23,9	3,5
6. manjak potražnje za Vašim proizvodima	16,9	8,0	30,0	25,4	17,4	3,2
7. manjak znanja u rukovodećih ljudi	15,0	16,9	25,4	25,4	15,5	3,1
8. dostupnost sirovina	31,0	11,7	14,1	16,4	24,4	2,9
9. visoka cijena Vaših proizvoda/usluga	16,0	23,0	33,8	17,8	7,5	2,8
10. poteškoće u izvozu robe i usluga	39,9	10,3	23,0	11,3	11,3	2,4

V. PERCEPCIJA ČINITELJA RAZVOJA

Tablica 46.

Percepcija razvijenosti međimurskog obrtništva i poduzetništvo (%)

1. međimursko je obrtništvo/poduzetništvo najrazvijenije u zemlji	63,4
2. međimursko obrtništvo/poduzetništvo nije najrazvijenije u zemlji	22,5
3. ne znam	13,6

Tablica 47.

Percepcija razloga razvijenosti poduzetništva u Međimurju (%)

Rang	Da	Ne
1. radišnost i marljivost domaćih ljudi	83,6	16,0
2. tradicija proizvodnog obrta/poduzetništva u obiteljima	49,8	49,8
3. znanja razvijena kod ljudi za duga rada u inozemstvu	39,4	60,1
4. sposobnost domaćih ljudi da razumiju i razviju nove potrebe kod svojih kupaca	37,6	62,0
5. raspoloživi kapital u domaćih ljudi	18,8	80,8
6. pogodan zemljopisni položaj uz granicu/izloženost vanjskim utjecajima	9,9	89,7
7. dostupnost komunalne infrastrukture (struja, plin, kanalizacija, voda...)	4,7	94,8
8. poticanje razvoja obrta/poduzetništva još za stare vlasti u socijalizmu	4,2	95,3
9. spremnost poduzetnika da međusobno surađuju	3,8	95,8
* ne smatram da je poduzetništvo ovdje vrlo razvijeno	8,0	91,5

Tablica 48.

Percepcija socijalnih činitelja koji određuju poslovni uspjeh obrta/poduzeća (%)

Rang/Činitelji	Posve nevažno	Nevažno	Ni nevažno ni važno	Važno	Vrlo važno	M
1. izostanak potpore lokalne vlasti	9,9	8,0	29,1	25,8	25,4	3,5
1. izostanak povjerenja u društvu	8,0	8,9	28,6	31,9	21,6	3,5
2. izostanak potpore Vaše komore/udruga	10,3	11,7	29,1	24,9	21,6	3,4
2. nevoljkost poduzetnika da se udruže i surađuju radi zaštite svojih interesa	8,5	13,1	31,5	24,4	21,1	3,4
3. izostanak potpore drugih poslovnih udruga	12,2	14,1	43,2	14,6	11,7	3,0
3. manjak savjetodavnih/konzultantskih usluga	13,6	15,0	32,9	27,7	8,9	3,0

Tablica 48.
(nastavak)

Rang/Činitelji	Posve nevažno	Nevažno	Ni nevažno ni važno	Važno	Vrlo važno	M
4. nedostupnost inozemnih partnera	20,2	15,5	30,0	18,8	12,2	2,9
5. izostanak podrške obitelji i prijatelja	25,8	15,0	23,5	19,2	15,0	2,8
5. izostanak političkog promicanja izvoza	25,8	13,1	30,0	13,1	14,6	2,8
6. neuređene zemljišne knjige	26,3	15,5	29,1	11,3	15,0	2,7

Tablica 49.

Procjena životnog standarda vlastite obitelji/kućanstva u odnosu na prosječni standard u zemlji (%)

1. nešto/znatno je iznad prosječnoga	60,1
2. prosječan	33,3
3. znatno/nešto je niži od prosječnoga	5,7

Tablica 50.

Percepcija životnog standarda vlastite obitelji/kućanstva u sljedeće 3 godine (%)

1. biti će približno isti kao i sada	70,0
2. biti će bolji no sada	22,1
3. biti će lošiji od sadašnjega	7,5

Tablica 51.

Percepcija glavnih razloga neuspjeha poduzetnika u lokalnoj sredini (%)

Rang	Da	Ne
1. loša naplata isporučene robe/usluga	56,8	43,2
2. osobna nesposobnost u vođenju i organizaciji poduzeća	52,6	47,4
3. velika potrošnja za privatne (i obiteljske) potrebe	34,3	65,7
4. preveliko zaduživanje u prijašnjim fazama rada	33,8	66,2
5. slaba kupovna moć stanovništva	28,2	71,8
6. nedostatak jeftinijih financijskih sredstava/kredita	23,9	76,1
7. loša procjena kretanja na tržištu	19,2	80,8
8. zastarjelost tehnologije i opreme	16,9	83,1
9. djelovanje snažne konkurencije	13,6	86,4
10. loš odnos prema zaposlenima	8,5	91,5
11. fizičko/psihološki (zdravstveni) slom poduzetnika	1,4	98,6

Tablica 52.

Percepcija temeljnih vrijednosti uz pomoć ljestvice od 1 do 5 (%)

Rang	Uopće nije važno	1	2	3	4	5	Veoma je važno	M
1. poštenje		0,0	0,0	2,3	8,0	87,3		4,9
1. ljubav		0,5	0,0	8,0	33,3	55,9		4,9
2. djeca		1,4	0,0	1,4	8,0	87,8		4,8
3. rad		0,0	0,5	0,9	23,9	72,8		4,7
4. brak		1,4	0,9	8,0	15,5	72,3		4,6
4. znanje i naobrazba		0,0	0,0	4,2	27,7	66,2		4,6
4. sloboda i neovisnost		0,5	0,5	4,7	25,4	67,6		4,6
5. prijateljstvo		0,0	0,0	8,9	31,0	58,2		4,5
6. seksualni život		0,9	4,2	14,6	32,4	46,0		4,2
6. zaštita okoliša		2,3	2,3	13,1	31,5	48,8		4,2
7. slobodno vrijeme		1,4	4,2	24,9	33,8	33,3		4,0
7. novac		0,5	2,3	20,2	46,9	28,2		4,0
8. vjera		18,3	18,3	31,0	17,4	13,1		2,9
9. nacija		23,0	14,6	29,1	18,3	13,1		2,8
10. politika		28,2	22,5	32,9	8,9	5,2		2,4

VI. PODUZETNIK/MENADŽER OSOBNO

Tablica 53.

Dobna struktura ispitanika (%)

	%	M	St. d.	Mode	Median
1. do 35 godina	14,2	44,4	8,3	48,0	45,0
2. 36 do 45 godina	37,9				
3. 46 do 63 godine	47,9				

Tablica 54.

Spolna struktura ispitanika (%)

1. muškarci	74,6
2. žene	24,4

Tablica 55.

Podjela ispitanika prema najvišoj završenoj školi (%)

	Završena škola ispitanika	Završena škola oca
1. bez škole/nepotpuna osnovna škola	0,0	12,6
2. potpuna osnovna škola	0,0	20,2
3. srednja škola (KV, VKV, SSS)	44,1	52,6
4. viša škola	26,3	8,0
5. fakultet, magisterij, doktorat	29,1	4,2

Tablica 56.

Bračni status ispitanika (%)

1. oženjen udata	89,7
2. ostalo	10,3

Tablica 57.

Podjela ispitanika prema tipu naselja rođenja (%)

	Ispitanik	Njegov/ njezin otac
1. selo	58,2	78,4
2. manji grad (Čakovec, Varaždin i sl.)	38,0	18,8
3. grad/veliki grad	2,8	1,8

Tablica 58.

Ukupan broj članova kućanstva (%)

	%	M	St. d.	Mode	Median
1. 1 do 3 člana	27,2	4,0	1,4	4,0	4,0
2. 4 člana	46,9				
3. 5 do 11 članova	24,3				

Tablica 59.

Broj članova kućanstva sa stalnim mjesečnim prihodima (%)

	%	M	St. d.	Mode	Median
1. 1 do 2 člana	62,1	2,5	0,9	2,0	2,0
2. 3 člana	24,4				
3. 4 do 6 članova	13,1				

Tablica 60.

Podjela ispitanika prema ukupnim godinama radnog staža (%)

	%	M	St. d.	Mode	Median
1. do 10 godina	11,4	22,5	8,6	30,0	23,0
2. od 11 do 20 godina	30,0				
3. 21 do 30 godina	40,0				
4. 31 godina i više	18,6				

Tablica 61.

Podjela ispitanika prema godinama početka rada u određenom obliku poduzetništva (%)

	%	M	St. d.	Mode	Median
1. 15 do 25 godina	30,8	29,0	6,5	28,0	28,0
2. 26 do 35 godina	53,6				
3. 36 do 50 godina	15,6				

Tablica 62.

Podjela ispitanika prema stručnoj spremi stečenoj školovanjem (%)

1. ekonomska	37,1
2. tehnička	44,6
3. ostale struke	18,3